

Hívogató

Beindult a meghirdetett Aprók Táncháza, s csütörtökön esténként ezután a kicsik is koptathatják a lábbelijüket a Monostor úti kultúrotthonban.

Június 19-én, az első alkalommal a 13-as, a 17-es, 21-es általános iskolák, a zeneiskola és a 3-as számú Matematika-Fizika Líceum tanulói ismerkedtek a széki táncrenddel. Elsőtől hetedikig minden osztály képviseltette magát. Annak ellenére, hogy több helyről verődtek össze, a közös hangot hamar megtalálták – az első, jókedvű tánclépésekben.

Jó volt, hogy a hirdetésben megjelölt 10–15 éves korhatárt senki sem vette egészen komolyan, s úgy vélem, hogy aki a csárdással meg a széki táncrenddel meg akar ismerkedni, ezután se kösse magát a korhatárhoz. A nagyobbak amúgy is a Vasas klubban tanulhatnak táncolni (minden pénteken).

Vegyük hát ezt hívogatónak: aki népdalt, népi táncot, népzénet akar tanulni és kellemesen kívánja eltölteni a szabadidejét, csapjon fel táncházasnak! Mindenkit szívesen látunk.

Mitruly Anikó

(Igazság – *Fellegvár* ifjúsági oldal, 1980/146. 3. – 1980. június 21., szombat)

Táncházatalálkozó – 1980

1980. május 17-én és 18-án rendezték meg Székelyudvarhelyen a III. Országos Nemzetiségi Táncházatalálkozót. A kétnapos rendezvénysorozat szombaton a táncházaink és a tánckutató feladatait számbavevő, számonkérő vitával kezdődött, este pedig az ország különböző néprajzi területeiről meghívott magyar népi táncosok, énekesek, zenészek parádéjával folytatódott. Másnap került sor az idén is a Kriterion Könyvkiadó által patronált néprajzos-folklorista kerekasztal-értekezletre. Szombaton és vasárnap éjjélig tartó közös táncház zárta a Művelődési Házban tartott rendezvényeket.

Vass Alberttől, a Siculus táncházat fenntartó székelyudvarhelyi KISZ Klub vezetőjétől, a találkozó egyik szervezőjétől érdeklődöm a brassói, csíkszeredai, kézdivásárhelyi, marosvásárhelyi, sepsiszentgyörgyi, székelyudvarhelyi táncházak szombati vitája felől.

– Ismét szóba kerültek táncházaink Bartók és Kodály tanításait követő alapelvei. Az autentikus, archaikus táncainkat-zenéinket-dalainkat alaposan (tehát pontosan úgy mint a legjobb falusi előadók) táncoljuk, énekeljük, zenéljük táncházainkban. Negyedik alapelveként idesorolnám azt, amelynek érvényesítése végett vállaltuk az

eddig három táncháztalálkozó szervezését: nemcsak saját környékünk hagyományát, hanem az egész ország magyar nemzetiségű lakosságát kell vállalnunk. Ezért hoztuk immár harmadszor táncházaink okulására, tapasztalatszerzése érdekében Szatmártól Vranceáig fél tucatnyi megyéből Székelyudvarhelyre a sok-sok kitűnő falusi táncost, zenészt, énekest. A hozzászólók megfogalmazták legfontosabb gondjainkat is: a jól felkészült szakemberek hiányát és a táncgyűjtés-kutatás anyagi gondjait. Újra szó esett a táncgyűjtés egyetlen lehetséges módjáról, a komplex gyűjtésről: zeneileg is képzett szakemberekre van szükség, akik ismerik a Lábán-féle táncjegyzést; a táncok rögzítése pedig 16 mm-es filmszalagra történik. A szakmai képzéshez és a sürgős gyűjtői feladat elvégzéséhez támogató intézményre lenne szükség.

András Kálmán elvtárs, a KISZ Hargita megyei bizottságának propaganda titkára a nyilvánosság előtt vállalta, javasolni fogja a megyei KISZ bizottságának, hogy megyénk különböző helységeiben szervezzen a táncutatóknak és táncmuzsikusoknak továbbképző tanfolyamot. Viszont – hangzott el az ellenvélemény – továbbképző tanfolyam megtartása csak azután lenne célszerű, ha minden meghívott táncos előzőleg megtanulna szolmizálni, hiszen enélkül nincs táncírás.

– Tömegalapot kell teremteni táncmozgalmunknak – összegezte véleményét András Kálmán elvtárs –, s ez csak úgy lehetséges, ha a különböző szintű KISZ bizottságok bevonják a táncot élő életbe a munkásifjakat is. Ki kell használnunk minden nevelési eszközt, mely fiataljaink kulturális, jellembeli és erkölcsi gyarapodását elősegíti!

Vasárnap délelőtt tartották az immár hagyományos tudományos ülésszakot *Népművészetünk ma* címmel.

A nemzetközileg elismert tudós szakemberek – Almási István, Jagamas János, Kallós Zoltán, Szentimrei Judit előadásai után két gyűjtő: Barabás László Szászrégenből és Derzsy András Székelyudvarhelyről ismertették dolgozataikat. Derzsy Andrásnak – Kaláka műsorából már ismert – székely harsogtatásról (regősénekeink most felfedezett rokonságáról) elhangzott felolvasását élénk vita követte.

Szombaton és vasárnap este került sor a falusi népművészek bemutatkozójára. Minden falut, csoportot a tudományos ülésszakon szereplő szakemberek mutattak be, kiemelve egyes falvak, tájgységek sajátos jegyeit.

A műsort a Beszterce-Naszód megyei magyardécseiek kezdték. Kecsetáncuk és bottörős táncuk nagy érdeklődést keltett. Szilágypanit, a Kolozs megyei Vice,⁶⁷ a kovásznai Vargyas, a Hargita megyei Kecset és a tövisháti Lele táncosai igen nagy tetszést arattak. A kecseti székely verbunkost táncoló Szélyes Jánost és az inaktelki Gergely István kalotaszegi verbunkját többször visszatapsolták.

A színpomás ruhák, a koreografálatlan, hiteles régi táncok mindenkit lenyűgöztek. Petók Dezső lelei furulyás, a kendilónai (Kolozs megye), magyardécsei és szilágypaniti zenészek is remekeltek.

A moldvai magyarokat a III. Táncháztalálkozón a Bákó megyei – tévénk révén ismert – lujzikalagori Zsigmond Mária mellett a legdélibb csángó vidék, Vrancea

67 Vice Beszterce-Naszód megyéhez tartozik.

megye két települése: Vizanta és a Măreșești melletti – eddig a folklór és néprajztudósaink által még nem ismert – Garofa lakosai képviselték. Régi stílusú népdalaik, a csodálatosan szép *Madarka, madarka ne zavard a vizet...* ballada a kecsetiesek és leleiek mellett az est fénypontját jelentették.

Különben egy sokat hangoztatott tétel dőlt meg a kecseti táncrend bemutatkozásával. Néptáncszakembereink általános véleménye az volt, hogy a székelyföldi néptáncok viszonylag újabbak, ezért kevésbé értékesek. A kecseti táncok bemutatása éppúgy, mint a tavalyi találkozón látott – s azóta a székelyudvarhelyi Siculus táncházba bevezetett – gagy, vagy a lövétei leánykörtánc a további és mielőbbi kutatások fontosságára is figyelmeztet.

Lőrincz György

(Utunk, 1980/26. 7. – 1980. június 27., péntek)

Tények és kérdőjelek

A táncművelésről

Táncolni jó. Táncolni igazi, emberi öröm. A táncban a tér és ritmus dimenzióiba behelyezett ember önmagát fogalmazza meg. Az egyéniség megnyilatkozásán túl, szükség van a társra is, akivel párt alkothat, s így megteremtődik az érzéki-érzelmi közeledés lehetősége. A tánc a fiatalok alapvető pszichikai-szociális életfolyamata, és nem egyszerű szórakozási forma. Régebb is volt, ma is van számtalan olyan fiatal, aki semmilyen műkedvelő tevékenységet nem végez, mondhatni semmi sem érdekli – de olyan, aki nem táncol rendszeresen, nagyon kevés akad.

A történelmi korszak, a társadalmi hovatartozás, s ezen belül a változó divatok határozták meg; kik, mit, hogyan táncolhatnak – és hogyan szerveződnek, zajlanak le a táncalkalmak, hogyan működik az „etikett”. Szabályoknak létezniük kell: a mindenkor táncoló közösségekben kialakultak a kommunikációs kánonok, megfogalmazódott a viselkedésnyelv, s éberrel kellett ügyelni a kommunikációs (és hagyományozódási ez esetben) zavarok (perturbációk, devianciák) elkerülésére, magának a tevékenységnek a lényeges pontjait megkérdőjelező, módosító kísérletek leszerelésére. Szertartásmesterek, tánctanárok, előtáncosok, táncművelők – no meg a közösség aktív közvéleménye ellenőrizte a viselkedési normák betartását. Megvoltak az újítók is: ők kreálták a divatot. A tömeg pedig kitöltötte a normák szabta teret: szórakozott.

A múlt század kelet-európai parasztfiataljának a tánc egész életére kiható, alapvető fontosságú egyén – közösség, egyén – pár viszonyok megtanulásának-kialakításának az alkalmát is volt. Vagyis mindkét nembeli nemzedéktársak közös szórakozása, az egyén önkifejezésének-önmegvalósításának (férfitáncok) a normája; de